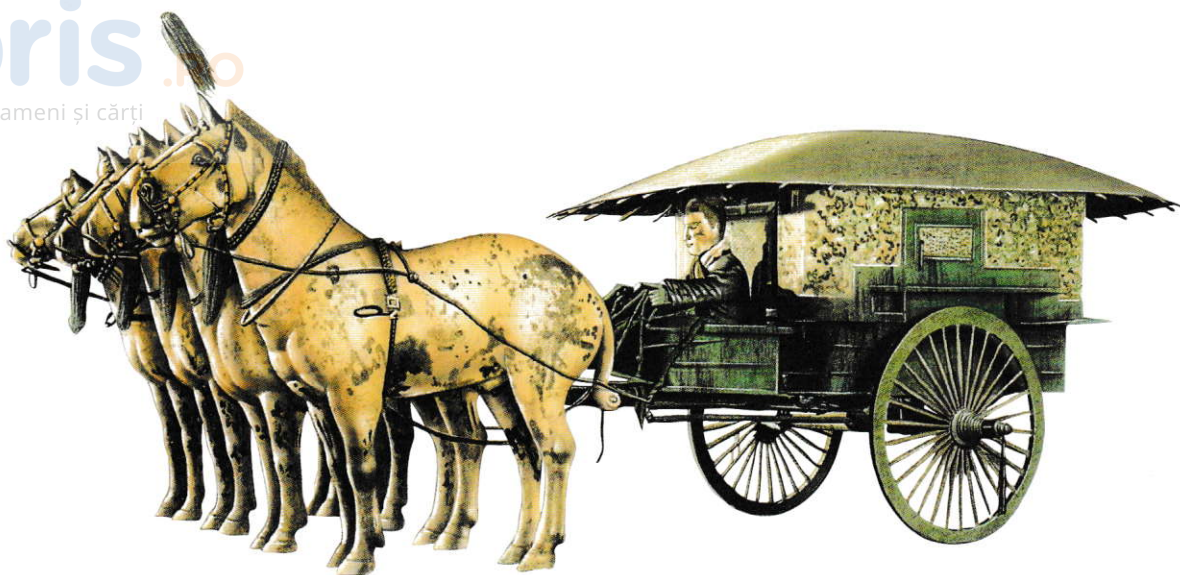

CHINA

IMPERII ANTICE

EGIPT

În această carte vom folosi termenii *i.e.n.* și *e.n.*, care înseamnă *înaintea erei noastre*, respectiv *era noastră*. Era noastră a început în anul nașterii lui Iisus (deși anumiți istorici cred acum că s-ar fi născut cu patru ani mai devreme). Această împărțire este o convenție pentru a putea stabili data evenimentelor istorice astfel încât să avem o cronologie comună.

Cuprins

China	6–7	Scrisul și educația	22–23
Cine erau chinezii antici?	8–9	Războaie și armament	24–25
Originile civilizației chineze	10–11	Modă și îmbrăcăminte	26–27
Agricultură și alimentație	12–13	Știință și tehnologie	28–29
Societatea chineză	14–15	Comerț	30–31
Religia antică a Chinei	16–17	Influența chineză	32–33
Viața de zi cu zi	18–19		
Muzică și artă	20–21		

Religie
(vezi pagina 16)

Distracție
(vezi pagina 20)

Mătase
(vezi pagina 26)

*Sărbători
(vezi paginile 52-53)*

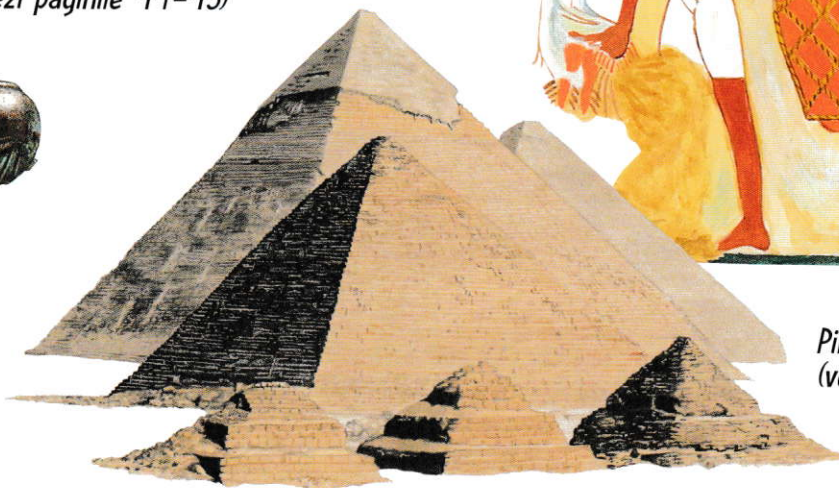
*Artiști
(vezi paginile 48-49)*

Egipt	34-35	Războaie și războinici	50-51
Cine erau egiptenii antici?	36-37	Distracție, petreceri	
Origini	38-39	și festivaluri	52-53
Fluviul vieții	40-41	Cunoștințe și educație	54-55
Cine a construit piramidele?	42-43	Agricultură și alimentație	56-57
Regi și regine	44-45	Îmbrăcăminte și bijuterii	58-59
Religie	46-47	Comerț	60-61
Artă și arhitectură	48-49	Index	62-63

*Îndatoriri regale
(vezi paginile 44-45)*

*Vecini
(vezi pagina 50)*

*Piramidele
(vezi pagina 42)*

CHINA

CE ESTE ARMATA DE TERACOTĂ?

lată o parte din armata de teracotă îngropată în complexul funerar al primului împărat al Chinei. Unitatea, aranjată în formație de luptă, este alcătuită din arcași, pedestrași, care de luptă și o ariergardă în armuri. Soldații sunt întorși către răsărit, întrucât din acea direcție veneau adversarii împăratului.

O ȚARĂ A INVENȚIILOR

China antică a dat omenirii un mare număr de invenții importante, de la hârtie, tipar și praf de pușcă până la mătase și porțelan. Chinezii au realizat și proiecte gigantice, cum ar fi Marele Canal sau Marele Zid Chinezesc (vezi pagina 28).

DINASTII

O dinastie este o familie care a domnit asupra unei țări de-a lungul a câtorva generații sau chiar secole. China a fost unificată pentru prima oară sub dinastia Qin (221–206 î.e.n.), care însă a fost răsturnată foarte repede de dinastia Han. Unele dintre aceste dinastii, cum ar fi Han (206 î.e.n.–220 e.n.), Tang (618–907) și Song (960–1279) au rezistat timp de mai multe secole și au adus țării perioade de stabilitate și bogății impresionante. Însă alte dinastii au fost slabe sau de scurtă durată. Au existat chiar și perioade în care mai multe dinastii au domnit în același timp.

lată cum arăta turnul cu ceas construit în anul 1090 de inventatorul chinez Su Song în orașul Kaifeng. Clădirea avea în interior o roată mare și un rezervor de apă. Apa din rezervor picura în cupele de pe marginea roții, punând astfel în mișcare întregul mecanism.

Dinastia Shang
1600–1050 î.e.n.

Dinastia Zhou
1050–256 î.e.n.

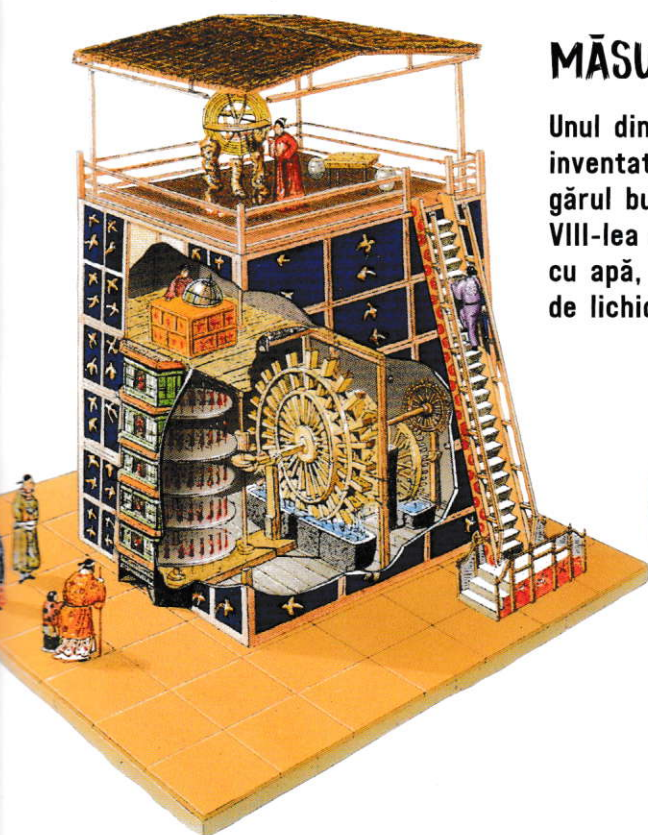
Perioada Statelor Combatante
475–221 î.e.n.

Dinastia Qin
221–206 î.e.n.

Dinastia Han
206 î.e.n.–220 e.n.

Cine erau chinezii antici?

Civilizația Chinei antice a fost cel mai longeviv imperiu din istoria lumii. Deși țara a fost unificată pentru prima oară abia în anul 221 î.e.n. sub dinastia Qin, mari părți ale sale au fost conduse de dinastii puternice cu cel puțin 1400 de ani înainte. Ultimul împărat din cea din urmă dinastie a Chinei (Qing) a fost îndepărtat de la tron în anul 1912.

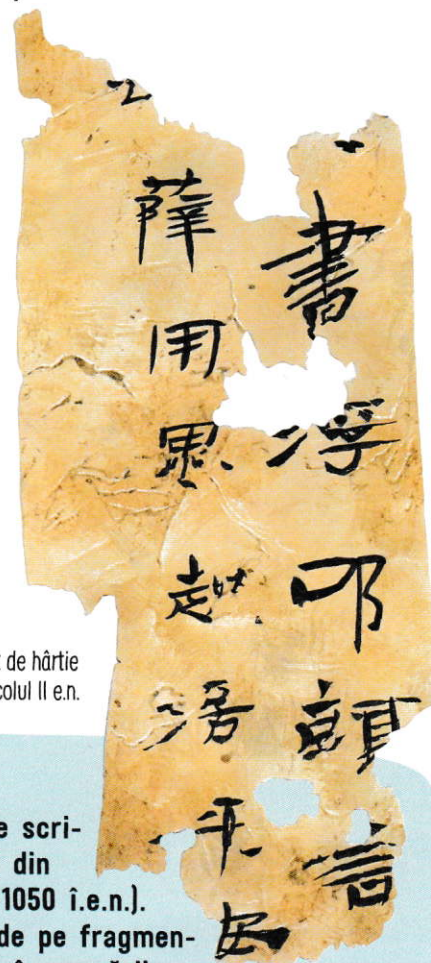
MĂSURAREA TIMPULUI

Unul dintre primele ceasuri a fost inventat de matematicianul și călugărul budist Yi Xing, în secolul al VIII-lea e.n. Acesta era un ceas cu apă, care măsura cantitatea de lichid scursă dintr-un recipient.

Acest fragment de hârtie datează din secolul II e.n.

FABRICAREA HÂRTIEI

Hârtia a fost inventată în China în jurul anului 100 î.e.n., fiind făcută din cânepă sau din alte fibre. Înainte, chinezii scriau pe fâșii de lemn, bambus, os sau mătase. Procesul de fabricare a hârtiei a fost păstrat secret de chinezi timp de câteva secole.

SCRISUL

Chinezii foloseau un sistem de scriere bazat pe pictograme încă din timpul dinastiei Shang (1600–1050 î.e.n.). Însă imaginile și simbolurile de pe fragmentele de ceramică descoperite în așezările timpurii (cum ar fi Banpo) îi fac pe anumiți cercetători să creadă că scrisul a fost inventat mult mai devreme, poate chiar în urmă cu 6000 de ani.

Cele Șase Dinastii
220–589

Dinastia Sui
581–618

Dinastia Tang
618–907

Dinastia Liao
907–1125

Dinastia Song
960–1279

Dinastia Zuan
1279–1368

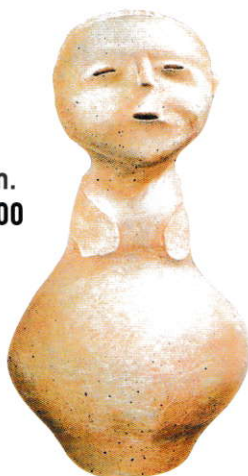
Dinastia Ming
1368–1644

Dinastia Qing
1644–1911

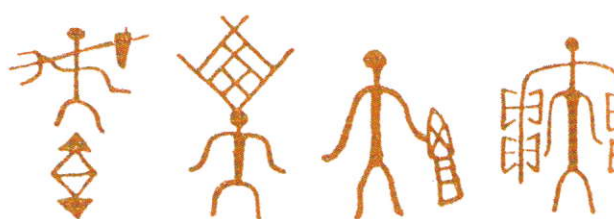
1000 e. n.

1911

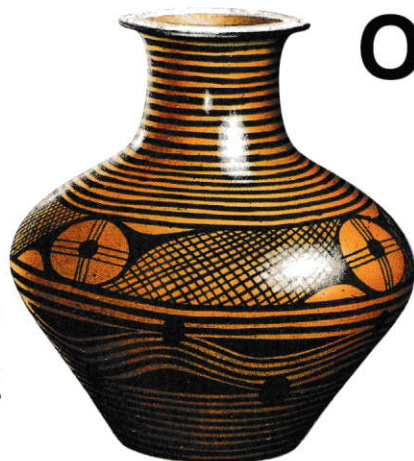
Chinezii antici au început să cultive mei și orez în jurul anului 7000 î.e.n. Membrii culturii Yangshao (5000–3200 î.e.n.) știau deja să folosească sapa în agricultură și arcurile cu săgeți la vânătoare. Aceștia făceau ceramică roșie frumos împodobită cu detalii negre.

Această figură de ceramică provine din perioada culturii Yangshao.

Pictograme din perioada dinastiei Shang

Ceramica Yangshao era ornată cu motive geometrice.

CARE A FOST PRIMA DINASTIE?

Conform tradițiilor chineze, cea dintâi dinastie, Xia, a fost întemeiată în jurul anului 2000 î.e.n. Primul său lider, Yu cel Mare, a inventat un sistem care controla inundațiile frecvente care afectau zona centrală a Chinei, așa că aceasta a devenit bogată și puternică sub domnia sa. Însă, întrucât există prea puține dovezi istorice care să ateste existența lui Yu sau a dinastiei sale, cei mai mulți istorici consideră că prima dinastie reală a fost Shang (1600–1050 î.e.n.).

Originile civilizației chineze

Antica civilizație chineză s-a dezvoltat de-a lungul a două mari fluvii. Fluviul Galben (Huang He), numit astfel datorită culorii nămolului și argilei sale, avea în jur zone uscate și fertile, perfecte pentru culturile de mei. Mai la sud, fluviul Yangtze (sau Chang Jiang) curgea prin zone umede, ideale pentru creșterea orezului. Treptat, populația din preajma celor două fluvii a crescut, micile sate de agricultori devenind orașe. În jurul anului 2000 î.e.n., o porțiune întinsă a acestor teritorii era condusă de lideri puternici.

DINASTIA SHANG

Împreună de 500 de ani, membrii acestei dinastii au condus cea mai mare parte din centrul și nordul Chinei, construind palate magnifice și numeroase clădiri publice. În timpul acestei dinastii au fost descoperite tehnologii importante, cum ar fi fabricarea bronzului, și a apărut o formă de scriere pictografică. Însă în jurul anului 1046 î.e.n., dinastia rivală Zhou a cucerit dinastia Shang. Zhou va fi cea mai lungă dinastie din istoria Chinei, rezistând 900 de ani.

Elefant de bronz făcut în perioada dinastiei Shang

ÎNCEPUTURILE SCRISULUI

Primele scrieri chineze foloseau imagini (pictograme) pentru a reprezenta obiectele și au apărut în timpul dinastiei Shang (1600–1050 î.e.n.). Însă cele mai multe dintre acestea, fiind scrise pe lemn sau pe mătase, nu au supraviețuit până în zilele noastre. În jurul anului 1450 î.e.n., pictogramele erau inscripționate pe oase-oracol, scoici și vase de bronz.

SATUL BANPO

În perioada 4500–3750 î.e.n., satul Banpo a fost locuit de membri ai culturii Yangshao. Aici se regăseau circa 100 de case, precum și o serie de alte clădiri, inclusiv o sală mare în mijlocul așezării. Sătenii cultivau mei, foloseau cuțite și sape și se îmbrăcau cu haine de cânepă și, se pare, chiar și de mătase.

Dincolo de șanțul care înconjura satul Banpo a fost descoperită o zonă destinată olăritului. Aici existau câteva cuptoare simple în care se coceau vasele de lut. Inițial, acestea erau făcute cu mâna până în jurul anului 3000 î.e.n., când a fost inventată roata olarului.

Cei bogați aveau o dietă sănătoasă, alcătuită din cereale (orez, grâu și mei), legume (ligname, soia, ridichi, ceapă verde și usturoi), ouă, carne (rață, broască-țestoasă, pește și vânat) și vin (făcut din orez sau din mei). În schimb, cei săraci mâncau mult mai prost. În sud, aceștia consumau mai ales orez și anumite legume, în timp ce în nord mâncau în special cereale, din care făceau tăiței, găluște sau turte. Foametea era des întâlnită și provoca mari pagube.

Mecanismul fântânii de sare era susținut de schele solide, de lemn. Pentru a recupera sarea, apa sărată era pusă la fiert folosind gaz metan.

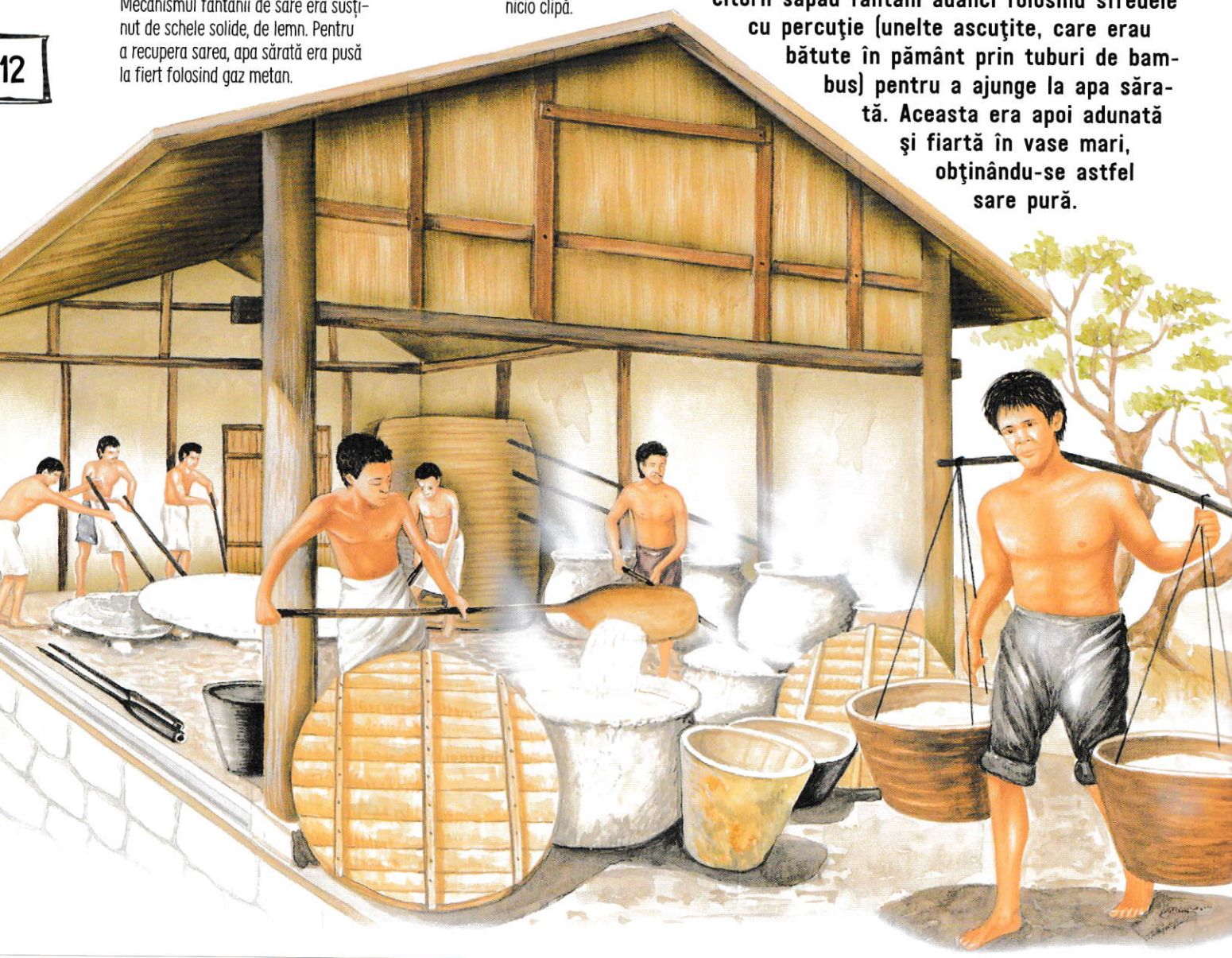
În această imagine putem vedea țărani chinezi recoltând orez. Femeia din centru își hrănește copilul în mijlocul câmpului, astfel încât să nu își întrerupă munca nicio clipă.

FÂNTÂNILE DE SARE

Sarea era extrem de importantă în antichitate, fiind folosită pentru conservarea cărnii. Pentru a o obține, chinezii au inventat noi metode. În zona Zigong (la nord de fluviul Yangtze), muncitorii săpau fântâni adânci folosind sfredele cu percuție (unelte ascuțite, care erau bătute în pământ prin tuburi de bambus) pentru a ajunge la apa sărată. Aceasta era apoi adunată și fiartă în vase mari, obținându-se astfel sare pură.

12

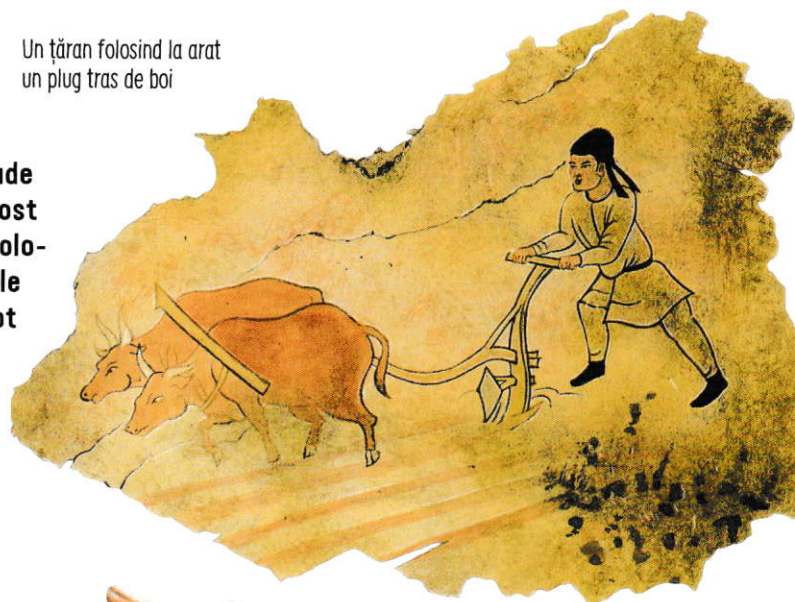
CUM MUNCEAU CÂMPURILE?

Respect pentru oameni și cărți

De-a lungul secolelor, agricultura chineză s-a dezvoltat, inventându-se noi unelte, inclusiv pluguri mai bune care ușurau aratul. Statul chinez a construit și sisteme de irigații care îi

ajutau pe țărani să-și ude câmpurile. Chinezii au fost printre primii care au folosit îngrășămintele naturale (balega animalelor) și tot ei au construit cele dintâi sere.

Un țăran folosind la arat un plug tras de boi

Agricultură și alimentație

Civilizația chineză se baza pe agricultură, care a cunoscut numeroase și importante schimbări. De exemplu, rotația culturilor îi ajuta pe țăărani să producă mai multă hrană, iar acest lucru a dus la creșterea rapidă a populației. Însă țăărarii au rămas în continuare săraci, fiind obligați să muncească din greu pentru a putea să se hrănească și să plătească taxe și impozite.

Vas în formă de mistreț datând din perioada dinastiei Shang (1600–1050 î.e.n.)

Gâscă de ceramică din timpul dinastiei Han Occidentale

ANIMALELE DOMESTICE

Chinezii creșteau oi, capre, găini, rațe, găște și porci, de la care obțineau carne, ouă, pene, lână și piele. Căruțele erau trase de cai, iar în timpul dinastiei Han a apărut plugul cu boi, care le permitea țăărnilor să are suprafețe tot mai mari de pământ. Măgarii erau folosiți la transportul greutăților, în timp ce câinii erau crescuți pentru carne, vânatoare și paza turmelor.

CEAI Această băutură era foarte populară în rândul chinezilor, devenind treptat o adevărată formă de artă apreciată inclusiv de învâțați și de înalții oficiali ai statului. Producătorii de ceai țineau la abur frunzele proaspete, apoi le uscau, le fărâmișau și le presau sub formă de cărămizi. Băutura se făcea rupând o bucată dintr-o astfel de cărămidă și punând-o la fiert. Pentru curtea imperială, unde existau ceremonii ale ceaiului deosebit de elaborate, se cultivau anumite tipuri de ceai.

Această cutie de ceai din timpul dinastiei Tang este făcută din argint aurit, fiind împodobită cu păsări.